

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 14 mars 1888, kl. 2 e. m.

Betänkande, angående villkoren för försäljning af bränvin.

Sedan bevillningsutskottet till behandling förehaft samtliga till utskottet hänvisade motioner, som afse ändringar i nu gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin, får utskottet jemlikt 40 § riksdagsordningen häröfver afgifva betänkande.

§ 26 i ofvannämnda förordning är af följande lydelse:

1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 8 förmiddagen till 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 7 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen.

3. Under sön- och helgdagar vare i allmänhet utskänkning af bränvin tillåten endast vid måltider åt spisande gäster.

4. Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.

5. Under gudstjenst skall utskänkingsställe alltid vara tillstängdt.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 47, anför herr *P. Waldenström*, med hvilken 34 af kammarens ledamöter sig förenat, att den närvarande nykterhetsrörelsen, hvars mål vore dryckenskapens fullständiga utrotande, väntade att lagstiftningen hädanefter som hittills skulle befordra hennes verksamhet genom åtgärder, som, stödda på en till nykterhetssakens förmån allt mer växande folkopinion, så långt möjligt vore, inskränkte tillfällena att åtkomma rusdrycker. Det torde icke vara tvifvel underkastadt, att om en allmän folkomröstning i nykterhetsfrågan skulle anställas i vårt land, så skulle denna folkomröstning med förkrossande majoritet uttala sig för mycket kraftiga åtgärder till bränvinshandelns inskränkande. Man behöfde därför icke alls vara rädd, att införandet af ytterligare inskränkande bestämmelser utöfver de redan förefintliga skulle, såsom icke uppburet af det allmänna tänkesättet, blifva utan gagn.

Då de inskränkande bestämmelserna i vår bränvinsförsäljningslagstiftning afsåge att förekomma bränvinets missbrukande, och det väl i allmänhet kunde antagas, att inga andra än de, som missbrukade bränvin, stälde sina steg till utskänkningsstället så tidigt som klockan 7 på morgonen; då det väl vidare vore att förutse, att det så tidiga besöket skulle hafva till följd (icke blott åtföljas af utan direkt vålla) upprepade besök under dagens lopp, så borde utan tvifvel tiden för utskänkningens början väsentligen framflyttas. Säkert vore nog ock, att om den framflyttades t. ex. till klockan 9, så skulle den »ordentlige» bränvinsförbrukaren deraf icke alls erfara någon olägenhet, vare sig för sin kassa eller sin helsa eller sin arbetsförmåga eller sin husliga trefnad. Endast för den oordentlige kunde det komma att kännas sugande att vänta så länge, och just för hans bästa vore det, som framflyttningen skulle ske.

Men skulle tiden för utskänkningens begynnelse, som nu vore klockan 7, framflyttas till klockan 9, så vore naturligt, att tiden för bränvinsminuthandelns början, som nu är klockan 8, äfven måste framflyttas till klockan 9.

Hvad anginge utskänkning under sön- och helgdagar, hoppades motionären, att det icke skulle dröja länge, innan den blefve absolut förbjuden såväl i stad som på landet. Då emellertid tiden därför kanske ännu icke vore inne, kunde man åtminstone begära, att den enligt Kongl. Maj:ts förslag vid 1885 års riksdag inskränktes till tre timmar vid middagstiden. I sammanhang dermed torde det icke heller anses för mycket begärdt, att utskänkning i likhet med minuthandeln icke tillätes fortgå längre än till klockan 7 eftermiddagen på dag, som närmast föreginge sön- eller helgdag.

Hvad slutligen beträffade Konungens befallningshafvandes befo-genhet, så borde det tillkomma honom, icke att medgifva dispens från lagens bestämmelser, men väl att, der oordningar förekomme, för dessas stäffande besluta ytterligare inskränkningar. Dock borde det i sådana fall först och främst vara kommunalstyrelsens sak att ingripa och först i andra hand Konungens befallningshafvandes. Det borde nemligen icke ligga i den senares magt att, om kommunalstyrelsen ansåge inskränkningar af behovet påkallade, förhindra dessas genomförande.

På grund häraf hemställer motionären:

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att § 26 af kongl. förordningen den 29 maj 1885 angående vilkoren för försäljning af bränvin må få erhålla följande förändrade lydelse:

1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 9 förmiddagen till klockan 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- och helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 9 förmiddagen och i stad eller köping icke fortfara längre än till klockan 10 eftermiddagen och å landet till klockan 8 eftermiddagen utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej, vare sig i stad eller på landet, må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

3. Under sön- och helgdagar vare utskänkning af bränvin tillåten endast vid middagstiden åt spisande gäster under högst tre timmar, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter kommunalstyrelsens hörande bestämmas.

4. Skulle ytterligare inskränkningar i de här ofvan i denna § bestämda tiderna för bränvinsförsäljningens utöfvande befinnas erforderliga, eger kommunalstyrelsen att derom besluta. Underlåter kommunalstyrelsen det, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande på anmälan saken till pröfning upptaga samt sådan inskränkning i försäljningstiden bestämma, som han finner nödig.

5. Under tid för allmän gudstjenst skall bränvinsförsäljningsställe alltid vara stängdt.

I nådig proposition till 1885 års Riksdag föreslog Kongl. Maj:t följande stadganden rörande tiden för minuthandel med och utskänkning af bränvin:

1. Minuthandel med bränvin må ega rum söckendagar från klockan 8 förmiddagen till 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- och helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söckendagar begynna tidigast klockan 6 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen, men vare å dagen näst före sön- eller helgdag ej medgifven efter klockan 7 eftermiddagen.

3. Under sön- och helgdagar vare utskänkning af bränvin i stad tillåten endast vid middagstiden under högst tre timmar, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter kommunalstyrelsens hörande bestämmas.

4. På landet vare å sön- och helgdagar all annan bränvinsutskänkning förbjuden än på gästgifvaregårdar åt resande.

5. Under gudstjenst skall utskänkingsställe alltid vara tillstängdt.

6. Skulle ytterligare inskränkning i de här ofvan i denna § bestämda tiderna för bränvinsutskänkings utöfvande befinnas erforderlig, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom besluta.

Detta förslag vann ej i oförändrad form Riksdagens bifall, utan gjordes deruti väsentliga förändringar, nemligen dels beträffande utskänkning under sön- och helgdagar, hvarom stadgades, att den i allmänhet är tillåten endast vid måltid åt spisande gäster, dels i fråga om rättighet för Kongl. Maj:ts befallningshafvande att medgifva utskänkningstidens utsträckning på grund af särskilda omständigheter. Genom de af Riksdagen vidtagna förändringarna erhöles bestämmelserna i fråga en hög grad af tänjbarhet, hvilket både förutsågs och af erfarenheten bekräftats. Det yttrades, att den pröfningsrätt, som blifvit lagd i embetsmyndighetens hand, kunde utöfvas så, att hvad lagen velat göra till undantag blefve regel, hvarigenom det med lagbestämmelsen åsyftade gagnet komme att förfelas. Äfven uttalades den förmodan, att endast en viss kategori af utskänkingsställen skulle komma att frikallas från de allmänna föreskrifterna. Ehuru väl undantag från dessa torde vara meddelade i rätt många städer, synnerligast i de större, torde dock det sätt, hvarpå 1885 års försäljningsförordning tillämpats i hufvudstaden, företrädesvis vara egnadt att bevisa rättigheten af det nyss fälda omdömet om de af Riksdagen vidtagna ändringarna i Kongl. Maj:ts ofvannämnda proposition.

På framställning af Stockholms stadsfullmäktige har nemligen öfverståthållareembetet i de särskilda ordningsföreskrifter, som utöfver ord-

ningsstadgan för rikets städer äro gällande för Stockholm, enligt kungörelse den 9 oktober 1885 stadgat som följer:

§ 21. I fråga om utsträckning af den tid, hvarunder bränvinsförsäljning enligt lag är i allmänhet tillåten, skall med iakttagande, att under gudstjenst utskänkningsställe alltid skall vara tillstängdt, följande lända till efterrättelse i staden och å dess område, nemligen:

a) Å sön- och helgdagar vare utskänkning äfven annorledes än vid måltid åt spisande gäster tillåten på eftermiddagen mellan klockan 4 och klockan 10;

b) Utskänkningsidkare, som förmenar att för hans ställe särskilda omständigheter föranleda behof af ytterligare utsträckning i försäljningstiden, må med begäran om sådan utsträckning vända sig till öfverståthållareembetet, som då i ärendet beslutar med iakttagande:

att för tid efter klockan 12 på natten utskänkning icke medgifves, så framt den icke pröfvas erforderlig för festligt samqväm å ställe, som vid tillfället icke är upplåtet för allmänheten; samt

att sön- och helgdagar utskänkning annorledes än vid måltid åt spisande gäster icke tillåtes före klockan 4 e. m.

Således har i Stockholm genom ordningsstadga gjorts till regel hvad som bort vara undantag, och kommunalstyrelsen har en gång för alla till öfverståthållareembetet öfverlåtit rättigheten att besluta om ytterligare utsträckning i försäljningstiden. Denna rättighet har utöfvats på sådant sätt, att nästan alla utskänkare af bränvin, som derom göra anmälan, få fortsätta till klockan 12 på natten. Antalet af de af Stockholms utskänkningsaktiebolag för försäljningsåret 1887—1888 öfverlåtna rättigheter till utskänkning i Stockholm och dess område utgör, enligt hvad utskottet inhemtat, 81, och hafva ej mindre än 56 af nämnda rättighetsinnehafvare erhållit tillstånd att såväl söcknesom sön- och helgdagar idka utskänkning till klockan 12 på natten. För alla dessa måste sålunda »särskilda omständigheter» hafva ansetts förekomma. Men om också ordalydelsen i § 26 mom. 4 af försäljningsförordningen möjliggör en sådan tolkning som den, hvilken blifvit i hufvudstaden tillämpad, synes dock detta knappast kunna hafva varit Riksdagens mening.

En förändring i förordningens bestämmelser, hvarigenom godtycklighet vid densammas tillämpning i nämnda afseenden i mindre grad än hittills gjorde sig gällande, kan därför icke annat än anses i hög grad önskvärd. Någon inskränkning i de nu medgifna försäljningstiderna torde deremot, isynnerhet om en dylik förändring kommer till stånd, icke vara af behovet påkallad. Då erfarenheten visat, att

bestämmelser, som ej medgifva något undantag i fråga om utskänkning å sön- och helgdag eller utsträckning af tiden för utskänkning på aftnarne, hafva föga utsigt att vinna Riksdagens bifall, har utskottet icke funnit sig böra tillstyrka motionärens härom framställda förslag. Den begränsning åter af undantagen, till förmån för hvilken utskottet nyss uttalat sig, synes kunna vinnas på den väg, att rättighet att utskänka bränvin å sön- och helgdag eller efter den i allmänhet bestämda tiden underkastas särskild beskattning eller göres beroende af andra villkor.

Men då utskottet är i saknad af erforderliga uppgifter angående meddelade rättigheter till undantag från bestämmelserna i § 26 af försäljningsförordningen, och då den utredning, som måste föregå affattandet af ett förslag i ofvan angifna riktning, är allt för vidlyftig för att kunna af utskottet under riksdagens lopp medhinnas, hemställer utskottet,

1:o

att Riksdagen måtte, med afslag å herr P. Waldenströms förevarande motion, i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbeta och för nästa Riksdag framlägga förslag till förändrad lydelse af § 26 i kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885, samt att vid affattande af förslaget måtte tagas i öfvervägande, huruvida icke undantag i fråga om utskänkning å sön- och helgdag samt efter den i allmänhet tillåtna tiden på aftnarne kunde antingen göras beroende af särskild afgift eller på annat sätt inskränkas.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 153, anför herr A. Waldenström, att, då enligt § 1 mom. 2 i nu gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin allt hvad i förordningen stadgades om försäljning af bränvin skulle med endast ett undantag, rörande bränvinets beskaffenhet och styrka, gälla äfven för sprit samt andra brända eller destillerade spirituösa drycker äfvensom för drycker, hvilka äro dermed tillagade och hålla en högre alkoholhalt än 25 procent, så följde af sistberörda stadgande, jemfördt med bestämmelsen i § 26 mom. 3, att innehafvare af utskänkingsrättighet strafflöst kunde

å sön- och helgdagar vid måltider åt spisande gäster utskänka icke blott bränvin utan äfven alla andra slag af spirituösa drycker.

Lika visst som det vore att lagbudet gäckats, icke af en och annan utan af många, kanske flertalet af dem, som på sön- och helgdagar besökte utskänkningsställen, lika visst vore, att man skrattat, väl icke åt det ärliga bemödandet att hejda fylleriet, men åt lagbudets form, som med den mest sällsporda lätthet lemnade rum för gäckeri. Svårt vore ock att förstå, hvarför denna form, oaktadt dess otillfredsställande beskaffenhet påpekats, blifvit använd, då det uppenbarligen icke kunnat vara förenadt med minsta svårighet att klart och tydligt uttrycka, att å sön- och helgdag bränvin, och ingen annan spritdryck än bränvin, må vid måltid åt spisande gäst utskännas, i hvilket fall lagbudet näppeligen kunnat kringgås.

Med anledning häraf hemställer motionären:

att Riksdagen ville för sin del besluta, att § 1 mom. 2 i kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. skall erhålla följande förändrade lydelse:

»Hvad i denna förordning är stadgadt om försäljning af bränvin skall, med undantag af *dels den försäljning, som i § 26 mom. 3 omförmäles, dels ock föreskriften i § 33 om bränvinets beskaffenhet och styrka, gälla äfven för sprit samt andra brända eller destillerade in- eller utländska spirituösa drycker, äfvensom för drycker, hvilka äro dermed tillagade och hålla en högre alkoholhalt än 25 procent.*»

Med anledning af förevarande förslag vill utskottet endast fästa uppmärksamheten derpå, att ett sådant tillägg till § 1 mom. 2, som motionären föreslagit, skulle medföra det af motionären säkerligen icke afsedda resultat, att försäljningsförordningen icke komme att innehålla något som helst stadgande angående utskänkning å sön- och helgdag af andra spirituösa drycker än bränvin.

Nämnda omständighet innefattar för utskottet tillräckligt skäl att hemställa,

2:o

att herr A. Waldenströms ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I motion, n:o 158 inom Andra Kammaren, anför herr G. A. Wändahl, att det okuffiga begäret efter berusningsmedel hade, enligt hvad vid domstolarne förda åtal och från en del orter inom landet till riksdagsmän inkomna klagomål gäfvit vid handen, hos en del in-

divider gått så långt, att det börjat yttra sig i förtärandet af för utvärtes och tekniska ändamål använda och i allmänna handeln befintliga fabrikat, i synnerhet s. k. eau de Cologne samt polityr. Ehuru lagstiftningens ingripande häremot skulle kunna tyckas väl minutiös, så och då verkligen upprörande tilldragelser i synnerhet vid marknader egt rum, och den om dylika varors egentliga beståndsdelar okunnige lätt kunde ådraga sig obotlig skada, föreslår motionären, att Riksdagen för sin del ville besluta följande tillägg till § 27 af gällande bränvinsförsäljningsförordning:

Hvarken å apotek eller i *allmänna handeln* må tekniska fabrikat (parfymier eller s. k. eau de Cologne), som innehålla sprit, utlemnas eller försäljas, *der anledning förekommer att antaga, att desamma skola såsom rusgifvande medel användas.*

Utskottet vill till en början i formelt hänseende anmärka, att ett stadgande sådant som det föreslagna rätteligen borde hafva sin plats i 36 och ej, såsom motionären föreslagit, 27 § i försäljningsförordningen. Beträffande motionen i öfrigt erinrar utskottet, att, om dylika af motionären omförmälda tekniska fabrikat innehålla 25 procent alkohol eller derutöfver, de, jemlikt stadgandet i § 1 mom. 2 af nämnda förordning, hemfalla under bestämmelserna i denna, samt att sålunda, i fall dylika drycker allmänt användas såsom rusgifvande medel, straff för olofflig försäljning af spirituosa kan ådömas den, som i uppenbar brottslig afsigt idkar dylik försäljning. Att förordningen jemväl blifvit så tilllämpad framgår af en i högsta domstolens minnesbok för år 1878 gjord anteckning derom, att en landthandlare, som, innan kongl. förordningen den 8 december 1876 angående handel med æther samt æther- eller sprithaltiga läkemedel blef gällande, sålt Hoffmans droppar (en del æther och tre delar koncentrerad sprit) till myckenhet af högst 10 ort hvarje gång, blifvit, sedan häradsrätten vitsordat, att sådana droppar i orten allmänt begagnades för tillredande af rusgifvande dryck, fäld till ansvar för olofflig utskänkning af spirituosa. Vid sådant förhållande hemställer utskottet,

3:o.

att herr Wändahls förevarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

§ 33 i försäljningsförordningen lyder sålunda:

»Bränvin, som är försatt med något för helsan skadligt ämne eller

som icke är renadt eller hvars styrka ej uppgår till minst 46 procent, får ej vid minuterung eller utskänkning till salu hållas.»

Angående nedsättning af den sålunda föreskrifna minsta tillåtna alkoholhalt hafva vid innevarande riksdag motioner blifvit väckta inom Första Kammaren af herrar *Th. Ekenman* och *Wieselgren* samt inom Andra Kammaren af herr *E. W. Carlson*.

Herr *Th. Ekenman* anför i sin motion n:o 7, att det vore nu mera fullt konstateradt, att alkohol verkade i vida högre grad förstörande å den menliga organismen då den förtärdes i mera koncentrerad form än mera utspädd. Dertill komme, att retelsen att använda rusdrycker blefve mycket större för den vid sådana ovane, om de första försöken att begagna dessa skedde med synnerligen starka spritdrycker, såsom nu i regel i följd af lagstadgandet måste ske, än om dervid användes svagare. Lagstiftningen, som ju i främsta rummet å detta område skulle åsyfta inskränkande af spritdryckers missbruk, borde väl åtminstone ej, såsom nu i detta hänseende vore fallet, rent af inbjuda till sådant. Allt detta hade emellertid så ofta blifvit framhållet, att mäktiga skäl måste förefinnas, hvarför lagstadgandet bibehållits. Så vidt motionären af föregående riksdagsförhandlingar inhemtat, inskränkte sig dessa dock hufvudsakligast till två. Det ena vore ömheten mot de obemedlade, att de skulle få full valuta för sina penningar genom antagandet, att priset å bränvin i små kvantiteter skulle blifva lika högt antingen bränvinet vore starkt eller svagt; men dervid förbisåge man den å varupris i allmänhet reglerande verkan, som konkurrensen medförde. Det andra skälet, som i viss mån nära sammanhängde med det första, vore, att bränvinsbolagen i städerna skulle sålunda kunna tillskyndas en större vinst på bränvinsförsäljningen. Motionären ansåge dock, att med den lätthet man nu hade att köpa sin vara, der den billigast erhöles, sagda bolag lika litet som enskilda personer skulle, af samma skäl som förut angifvits, kunna — i följd af den föreslagna lagförändringen — tillskansa sig en obehörig vinst.

På grund häraf hemställer motionären, att ofvan intagna § måtte erhålla följande lydelse:

Bränvin, som är försatt med något för helsan skadligt ämne eller som icke är renadt eller hvars styrka ej uppgår till minst 40 procent, får ej vid minuthandel eller utskänkning till salu hållas.

Under åberopande af motiveringen till sin vid riksdagen den 15 januari—5 mars 1887 väckta motion, n:o 28 inom Andra Kammaren, föreslår herr *Wieselgren* i sin motion, n:o 14, att Riksdagen måtte besluta sådan ändring af ifrågavarande §, att densamma erhåller följande lydelse:

Bränvin, som är försatt med något för helsan skadligt ämne eller som icke är renadt eller hvars styrka ej uppgår till minst 35 procent, får ej vid minuterung eller utskänkning till salu hållas.

Herr *Carlson* hemställer i sin motion, n:r 110, att ifrågavarande § måtte erhålla enahanda lydelse som den af herr Ekenman föreslagna, samt anför till stöd härför, att det nu torde vara temligen allmänt känt, att, enligt läkares och vetenskapsmäns enstämmiga påstående, bränvinets skadlighet för helsan ökades i den mån dess alkoholhalt stege; att det likaledes vore bekant, att icke något annat land genom lag anbefalde till supares begagnande så starkt bränvin som 46 procent, samt att, vid köp af andra spirituösa drycker, såsom konjak, arrak eller punsch, m. m., köparen egde att sjelf bestämma, antingen han önskade en starkare eller svagare vara. På grund häraf och då sjelfva alkoholhalten utgjorde det väsentligaste eggelsemedlet, som komme drinkare eller omåttliga supare att önska allt starkare och starkare bränvin, så borde, enligt motionärens uppfattning, lagstiftningen gå i den riktningen att göra bränvinet svagare, hvarigenom det blefve mindre skadligt för supare och sannolikt äfven mindre begärligt.

I 1855 års bränvinsförordning stadgades, att bränvin, som hölls till salu, skulle vara renadt från finkelolja samt af minst 5 graders styrka, motsvarande 46 procent alkohol, hvilken senare beräkning genom kongl. förordning den 27 november 1859 blef den gällande. Angående bränvinets styrka fans derförinnan bestämmelse endast i afseende å Stockholm, och föreskrefs härom i en den 16 juli 1831 af öfverståthållareembetet utfärdad kungörelse, att »bränvin icke må på stadens näringsställen utminuterat, som i gradtal håller mindre än 4 grader på gamla profvaren» eller 43 procent alkohol.

Anledningen till berörda stadganden är att söka i den dåliga beskaffenheten af det bränvin, som vid denna tid, till stor del genom den s. k. husbehofsbränningen, tillverkades. För att förebygga dettas alltför menliga inverkan på helsan ansågs nemligen nödvändigt föreskrifva att bränvinet skulle såväl vara renadt från finkelolja som ock ega en viss alkoholhalt. Enligt hvad senare forskningar ostridigt gifvit vid handen, beror emellertid bränvinets skadlighet för helsan äfvensom dess rusgifvande egenskap hufvudsakligen just på mängden af den i bränvinet förekommande alkohol. I sanitärt hänseende har det sålunda ett icke obetydligt inflytande, om alkoholhalten nedsänkes några procent, och ju lägre den bestämmes desto bättre i dylikt hänseende.

Förslag i sådan riktning hafva också såsom bekant varit föremål för Riksdagens pröfning. Vid 1885 års riksdag väcktes motion af herr

Wieselgren, att den lägsta tillåtna alkoholhalten skulle bestämmas till 36 procent, men afslogs detta förslag af begge kamrarna. Vid den riksdag, som sammanträdde den 2 maj 1887, föreslog bevillningsutskottet af eget initiativ, att alkoholhalten måtte nedsättas till 40 procent. Detta afslogs af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren beslöt en nedsättning utöfver hvad utskottet föreslagit eller till 35 procent. Det framhölls dervid inom Andra Kammaren mot utskottets förslag, dels att en sådan reform ej skulle gagna nykterhetens sak, enär bränvinssuparen icke skulle låta sig nöjas med samma kvantitet af det svagare bränvinet som af en starkare vara, dels ock att i så fall priset för det svagare bränvinet blefve detsamma som förut för det starkare, samt att häraf jemväl blefve en följd, att städernas inkomst af bränvinsförsäljningen komme att ännu mer ökas.

Beträffande det förstnämnda skälet anser utskottet det vara utom allt tvifvel, att en nedsättning af alkoholhalten skulle i betydlig mån bidraga till nykterhetens befrämjande. Det torde nemligen vara obestriddigt, att ju starkare bränvinet är, desto mer retande och berusande är det också, och desto större blifver jemväl frestelsen att icke åtnöjas med en sup utan låta den efterföljas af flera.

Hvad derefter angår påståendet, att varau genom en dylik reform skulle fördyras, torde väl sannolikheten af en sådan påföljd med skäl kunna ifrågasättas. Då naturligen starkare bränvin jemväl fortfarande kommer att finnas till salu, torde det blifva en naturlig följd deraf, att dylikt bränvin måste betinga ett högre pris än det af flera procent lägre styrka. För närvarande finnas såsom bekant i minuthandeln bränvin af 46 och 49 procent styrka, och under det att det senare i Stockholm betalas med 1 krona per liter, kostar det förstnämnda 8 öre mindre, eller 92 öre för samma kvantitet. Enligt denna beräkning skulle sålunda en liter bränvin af 40 procent alkohol ej betinga högre pris än 76 öre. Något förhöjdt pris samt deraf härflytande större inkomster för städerna torde sålunda icke behöfva befaras. Utskottet vill dessutom påpeka, att, äfven om detta skulle blifva händelsen, vinsten häraf ej endast tillfaller städerna, utan att jemväl landsbygds-kommunerna häraf bekomma andel, hvars belopp genom 1885 års lagstiftning blifvit i ej obetydlig mån ökad.

Man har jemväl sagt — och framhölls äfven af bevillningsutskottet vid 1885 års riksdag — att det saknas hvarje ledning att på uttalanden af några sakkunnige personer grunda ett förslag om procenttalets nedsättande till något visst lägre belopp. Någon dylik utredning torde svårligen låta sig göra samt ej heller vara af nöden.

Hufvudsaken är, att den hos oss öfverdrifvet höga alkoholhalten nedsättes åtminstone något, och ett tillräckligt bevis, att detta utan olägenhet kan göras, torde väl ligga i det faktum, att i intet annat europeiskt land lagen föreskrifver en så hög alkoholhalt som den hos oss påbjudna. Särskildt vill utskottet fästa uppmärksamheten derå, att i Finland, der tillförene jemväl stadgats en alkoholhalt af 46 procent, denna genom 1885 års landtdags beslut blifvit nedsatt till 40 procent.

En dylik bestämmelse jemväl hos oss torde vara i hög grad önskvärd, hvaremot en nedsättning till 35 procent, på sätt herr Wieselgren föreslagit, enligt utskottets åsigt är en alltför stor reform för att på en gång böra vidtagas.

Utskottet vill slutligen påpeka, att det i § 33 af försäljningsförordningen förekommande uttrycket »minutering» icke torde vara fullt egentligt utan böra i öfverensstämmelse med det uttryckssätt, förordningen använder i § 1, ersättas med ordet »minuthandel».

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt samt under åberopande i öfrigt af de i motionerna anförda skäl får utskottet hemställa

4:o

att Riksdagen måtte, med afslag å herr Wieselgrens förevarande motion, jemlikt de af herrar Ekenman och Carlson väckta motioner besluta, att § 33 i gällande förordning angående villkoren för försäljning af bränvin erhåller följande lydelse:

Bränvin, som är försatt med något för helsan skadligt ämne eller som icke är renadt eller hvars styrka ej uppgår till minst 40 procent, får ej vid minuthandel eller utskänkning till salu hållas.

Stockholm den 13 mars 1888.

På utskottets vägnar:

ER. GUST. BOSTRÖM.

Reservationer:

Vid 1:sta punkten:

af herr *E. G. Boström*, med hvilken herrar *Almström*, *E. W. Carlson* och *Cederschiöld* instämt:

Utskottets motivering i denna punkt har jag ej kunnat biträda. Enligt min uppfattning innebär den ett ogillande af det sätt, hvarpå vederbörande i Stockholm förfarit i fråga om ordnandet af utskänkingen, hvartill, så vidt mig är veterligt, anledning ej förefinnes.

af herrar *Reuterswärd* och *Th. Ekenman*, hvilka ansett, att i den af utskottet förordade skrifvelsen till Kongl. Maj:t bort framhållas önskvärdheten af en väsentlig inskränkning i den nu medgifna tiden för minuthandels- och utskänkningsställes öppenhållande i allmänhet och särskildt derhän, att tiden för deras öppnande om morgnarne blefve framflyttad.

Vid 2:dra punkten:

af herr *E. G. Boström*: Då utskottet i föregående punkt föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t angående bränvinsförsäljningslagen, anser jag, att äfven det missförhållande, hvarpå motionären fäst uppmärksamhet, bort i skrifvelsen omnämnas.

Vid 4:de punkten:

af herrar *J. P. Nilsson* och *A. Svensson* i Lösen.

Herrar *Lithander* och *J. E. Nyström* hafva anhållit att få antecknadt, att de icke inom utskottet deltagit i behandlingen af de i detta betänkande omhandlade frågor.
